

WIADOMOŚCI KRYTYCZNE

TYGODNIK

Nr. 20

Warszawa, Niedziela 18 maja 1924 r.

Rok I

Dobry egoista Anatol France

Anatol France-Thibaut, genjalny autor „Cudu św. Mikoleja”, „Iais”, „Prokuratora Judda”, triumfalnie wstąpił do literatury i nowoczesnym przeświadczeniem, iż „non est bonum ludere cum diis”.

zwano anielskim. Anatol France wolałby, aby w inny sposób zrównano ludzi. Pragnął równości powszechnej w weselu, nie w smutku, w zdrowiu, nie w historii, jest socjalista, nie chrześcijaninem.

ANATOL FRANCE

Wiem jeżeli zajdzie konieczna tego potrzeba, będziemy nawet wierzyli. Będziemy wierzyli wąpiąc, będziemy wapiłi więzając! Podługom ludzi myślenia w twierdzenie potrzebę pewników.

„Rabelais, Montaigne, Voltaire, to nowożytna Biblia i Najnowszy Testament. Cztery wieki żyły w niej, najniebezpieczniejsza dla człowieka, najbardziej zgodna z jego naturą, najwłaściwsza dla uczynienia go szczęśliwym: wpatnienie. Studiując historię powszechną, spotęgna się jako, że jeżeli poprzez sztukę ludzie takie są wazmie, że wytychają, to było tak naprawdę zyskiwaniem, że nie umiark, łagodność, łaskawość, to źródło wszelkiego dobra, kaskada radości. Lecz trudno je stosować w całej pełni.”

Kontakt Rosji z Europą Sandro Moissi gościem Sowietów

Nawiązawszy z Zachodem stosunki polityczne i gospodarcze, rząd sowiecki szuka intensywnie kulturalnego z nim kontaktu. Nie mówiąc o długotrwałej — na obu półkulach — podróży trupy Stanisławskiego, — ostatnie tournée artystyczne głośnego Teatru Kameralnego Tairowa oraz Wystopy poszczególnych artystów daly Europie miarę współpracownictwa sztuki rosyjskiej, stanowiąc najlepszą w tym kierunku metodę propagandy.

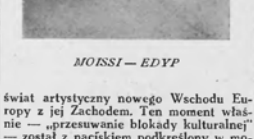
MOISSI — EDPY

MOISSI — HAMLET

MOISSI — EDPY

MOISSI — HAMLET

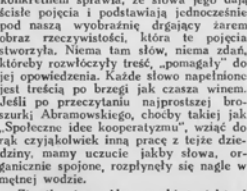
swego pobytu, zapoznając się z nowymi prądami w sztuce rosyjskiej. Gością artystyczną Moissiego w Moskwie i w Petersburgu trwała dwa tygodnie wystawa w tym czasie w „Hancie”, „Kroju Edypt”, „Upiorach” oraz w repertuarze tolstojowskim: „Żywym trupie” i w jednej z komedji. Te zwłaszcza role obudziły szczególne zainteresowanie. Pośród ogromnego powodzenia, jakim cieszyły się występy trupa niemieckiego, krytyka podkreśla w jego grze, obok świetnej męskiej aktorskiej, pierwsi nawiąski ludzkie, miękki liryzm oraz niesłychaną lekkość wykonania — to wszystko, czem tak czaruje artysta Zachodu, Moissi.

MOISSI — PROTASOW

Abramowski jako esteta

Edward Abramowski kochał i rozumiał sztukę, jak rzadko który z uczonych. Lecz nie w jej eksponatach, wystawionych na grochodny pokaz. Kochał sztukę intymnie, i siebie, chciał, żeby przeniknęła życie człowieka, żeby ludzie nie „chodzili” oglądając sztukę na wystawy do świata, ale że ją przyciągnął do swego życia, wznosząc je zarazem na poziom artystyczny.

ABRAMOWSKI — JAKO ESTETA

Ustrój przyszłości, taki jakim go widzi Abramowski, przynosi ciężar troski o byt materialny na organizację spółdzielczą. Ustrój jest obecny, atmosferę walki o byt, rozwijającej nadmiar instynktu samozachowawczego, sprzecznego z instynktem dobroci, oraz nalożony pracy i gospodarki.

„Tę atmosferę zastąpi sztuka. W miarę przeobrażenia się ustroju społecznego w duchu solidaryzmu i komunizmu, sztuka będzie się stawała potrzebą powszechną, aż stanie się zastępcą tego środowiska życiowego, jakie dziś człowiek odczuwa.”

Po ekstatycznym obrazie przyszłego zżeczenia sztuki, Abramowski zbija tezy Tołstoj — przypisując, jak wiadomo, artyzm tylko tym dziełom sztuki, które strzeżają w sobie sumienie religijne epoki, a więc w obecnym czasie jedynie dziełom propagującym braterstwo ludzi. Tezy te, nieopozbawione czaru, zawierają kardynalny błąd, skoro doprowadziły do ponurego odpażenia od miara sztuki największych dzieł artystycznych naszego czasu.

zwołania się od interesów osobistych, do tegoż, co ludzi dźwiga, — tam samem przeżycie artystyczne czyni nas bardziej uwolnionymi do poznania naszej tożsamości z innymi ludźmi. Ta etyczna, wywołająca rolę piękna jest nam właściwa z samego przodzenia, niezależnie od tego, z jakądą ideą jest ono związane i w jakiej treści się ujawnia.

Artysty „Co to jest sztuka” został napisany na długo przed ostatnimi badaniami Abramowskiego nad podświadomością. W tych badaniach zwrócił on się jeszcze raz do dziedziny artystycznej. W klasycznym jego dziele „Źródła podświadomości i jej objawy” mowa rozdział „Stany estetyczne”, a w nim niejako uzasadnienie tego znaczenia, jakie nadał sztuce w życiu ludzkim już za swych młodych lat.

Newe tomiki biblioteki przekładów „OPOWIĘŚCI ZWIĘZLE” VII. PONTOPPIDAN STRAŻA NOCNA Przekład L. STAFFA IX. GOETHE GAWĘDY O DUCHACH Przekład W. BERENTA X. AMICIS KAMILLA Przekład L. STAFFA Naktład B. RZDZIKIEGO Cena zasadniczo tomiku 1.—

IV wystawa „Rytmu” w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych

WACŁAW BORÓWSKI *Głowa dziewczyny*

HENRYK KUNA *Atalanta*

TADEUSZ PRUSZKOWSKI *Dziewczyna ze skrypcami*

WŁADYSŁAW ROGUSKI *Przy ognisku*

IRENA POKRZYWNICKA *Wino*

MAJA BEREZOWSKA *Mamona*

WŁADYSŁAW SKOCZYŁAS *Wianki*

STANISŁAW RZECKI *Przygoda*

WACŁAW WĄSOWICZ *Huculi w drodze*

Najtańsze - najwytworniejsze - najciekawsze „KSIĄŻKI IGNISA”

BIBLIOTECZKA UTWORÓW ORYGINALNYCH I PRZEKŁADÓW

Nr. 1 A. Mickiewicz Tom I poezyj, 1822 Cena zł. 3.—	Nr. 2 C. K. Norwid Autoportret Cena zł. 2.50	Nr. 3 A. Villiers Akedysseril Cena zł. 1.40	Nr. 4 R. L. Stevenson Klub samobójców Cena zł. 1.—	Nr. 5 A. Dygasiński Łabędzia woda Cena zł. 1.60
Nr. 6 Żywot Łazika z Tormesu Cena zł. 1.60	Nr. 7 G. Keller Romeo i Julja na wsi Cena zł. 2.40	Nr. 8 K. Baudelaire Moje serce obnażone Cena zł. 1.40	Nr. 9 J. P. Jacobsen Mogens Cena zł. 2.—	Nr. 10 J. Iwaszkiewicz Ucieczka do Bagdadu Cena zł. 2.40
Nr. 11 St. Witkiewicz Myśli Cena zł. 1.20	Nr. 12 K. L. Philippe Dobra Magdusia i biedna Marynia Cena zł. 2.40	Nr. 18 A. Kuprin Pod-kapitan Rybnikow Cena zł. 1.20	Nr. 14 J. Meredith Historja generała Opple i Lady Camper W DRUKU	

Nakład Tow. Wydawniczego „IGNIS” (E. Wende i S-ka), Warszawa, Krakowskie Przedmieście 9

Głosy prasy

Nr. 1. *Juljan Kleiner*: Pierwszy to i szczęśliwy pomysł, by, korzystając z rocznicy setnej, tym właśnie tomikiem zainicjować wydawnictwo nowe, co służyć ma kulturze literackiej wysokiego poziomu — niewielkie, zgrabne i miłe „Książki Ignisa”.

Nr. 2. *Dziennik Gdański*: Już nie tyle plectymem co potrzebą dyktowany był wybór pism, głównie poezyj. Norwida. Z tym większym zadowoleniem wiliśmy wydanie to, ile że sporządzone jest przez tak znakomitego znawcę Norwida, jakim jest p. Zrebowicz.

Nr. 3. *Polska Zbrojna*: W tomie trzecim „Akedysseril” mamy przeszliczne nowele Villiers de l'Isle Adama w przekładzie Wacława Rogowicza.

Nr. 4. *Kurier Warszawski*: Tom czwarty przynosi sławny utwór wielkiego angielskiego pisarza, Roberta Ludwika Stevensona p. t. „Klub samobójców”, w nowym, świetnym przekładzie Wilama Horzycy.

Nr. 5. *Robotnik*: Przepiękne nowele Dygasińskiego, od wielu lat niewydane dla niewiadomych powodów, narazie znalazły sobie laskę u wydawców... O nowelach tych niema potrzeby pisać — należy je czytać.

Nr. 6. *Naprawdę*: „La vida de Lazarillo de Tormes” — doszukała się w ojczystym swoim języku czterdziestu zwonów... —

Nr. 7. *Tygodnik Ilustrowany*: „Romeo i Julja” to jedna z najświetniejszych opowieści w literaturze wszechświatowej: temat szekspirowski przeprowadzony z nadzwyczajną prawdą i artystycznym, a nader oryginalnie.

Nr. 8. *Głos Narodu*: Niesamowity ton tych spowiedniczych wznaję czasem zdaje się przypominać samobiciujące „confessions” Jana Jakuba.

Nr. 9. *Kurier Polski*: Z każdego zdania wyciera dusza wielkiego i czystego poety.

Nr. 10. *Przegląd Poranny*: Wspaniała nowelka, wesoły żarcik z nakazów „ortentalityzmu powieściowego”. Postacie głównych bohaterów odznaczają się wyrazistością, skrócone są z humorem i przytoczają zaduma.

TOWARZYSTWO OLEUM

Zarząd: WARSZAWA, JASNA 1,

TELEFONY DYREKCJI 293-87, 258-15

PRODUKTY NAFTOWE WŁASNYCH RAFINERYJ
STALE NA SKŁADZIE

SPRZEDAŻ BENZYNY AUTOMOBILOWEJ
W NAJWIĘKSZYCH ILOŚCIACH

SKŁADY WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH
MIASTACH W POLSCE

PRENUMERATA z przesyłką 6.50 złp. kwartalnie. — OGŁOSZENIA: za wiersz wysokości 1 mm, szerokości 1 szpaltu 3) groszy za tekstem; 50 groszy w tekście; drobne 5 groszy za słowo. Kolumna posiada 6 szpalt.

Druk L. Bogusławskiego, Warszawa, Świętokrzyska 11. Tel. 195-52.

Spółdzielnia Księgarska „KSIĄŻKA”

Warszawa, Krucza 26, sklep od Hożej,

poleca:

B. Jasiński — Pieśń o głodzie . . . 1.50

A. Stern i B. Jasiński — Ziemia na lewo 4.—

R. Stande — Młoty (poezje) 1.—

A. Stonimski — Parada 2.—

— Dział o miłości ojczyzny 1.—

— w przygotowaniu

I. Erenburg — Cztery fajki (z cyklu 13) w przekładzie B. J. Frühlingsa.

Katalogi na żądanie

Ceny w złotych.

Wszystka za zaliczeniem.

TEATR QUI-PRO-QUO CODZIENIE

- 1) Hum-bug kabaret amerykański pióra Willy
- 2) Równa gra z Jacka Londona
- 3) Czerwone Tworki delirjum świąteczne po przeczytaniu „KURJERA CZERWONEGO”

Z UDZIAŁEM CAŁEGO ZESPOŁU

Zygmunt Pomarański i Ska KSIĘGARNIA NAKŁADOWA w ZAMOŚCIU

Oddziały: w Warszawie, Hrubieszowie i Kraasnymstawie

KRYWULT WALERY. Historia powstania w Polsce. 8.—

REPETITORIUM dla maturalistów. Wydanie III poprawione i uzupełnione 8.—

BECKFORD WILLIAM. Watek. Romany wschodni 2.60

BOUSSENARD LUDWIK. Kapitan Łamiągowa. Powieść dla młodzieży 5.—

BUJAK FRACISZEK. Dziejowe znaczenie morza 0.40

BYKOWSKI LUDWIK. Wycieczki szkolne 1.20

DEMBIŃSKI BRONISŁAW. Dante 0.40

DUBIECKI MARJAN. Echa powstania styczniowego 2.40

HANDELSMAN MARCELL. Historia. Cz. I. Zasady metodologii historii 4.40

KLACZKO JULIAN. Dante Alighieri 1.—

KREZMAR MICHAŁ. Społeczeństwo i państwo średniowiecza greckiego 0.80

ŁOZA STANISŁAW. Legia honorowa w Polsce 8.—

NORRIS FRANK. Potęga giełdy. Powieść 6.—

POMARAŃSKI STEFAN. Marjan Dubiecki 0.80

THARAUD JAN i HIERONIM. Królestwo Bolesława 2.40

ZAKRZEWSKI STANISŁAW. Wpływ sprawy ruskiej na państwo polskie 1.—

ZIELIŃSKI TADEUSZ. Chrześcijaństwo starożytne a filozofia rzymska 0.40

— Hermes Trykroć Wielki 2.—

— Idea Polski w dziełach Siekiewicza 0.40

— Piękną Helena 1.—

— Starożytność antyczna a wykształcenie klasyczne 0.40

— Świat antyczny a my 3.60

— Trzy studia 2.—

— Z ojczystej nivy 4.—

Gebethner i Wolff KSIĘGARNIA NAKLADOWA

WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN

ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

NOWOŚCI

GRĄBCZEWSKI BRONISŁAW. Kaszgarja. Z 65 ilustracjami 18.—

HANDELSMAN MARCELL. Rozwój narodowości nowożytnej 6.—

HORACY. Wybór poezyj w przekładzie JANA CZUBKA. Wydanie szkolne, 2 tomy 5.50

Wydanie pełne, 1 tom 8.—

KOPERNIK MIHOŁAJ. Rozprawy o moneter i inne pisma ekonomiczne. — DECIJUSZ J. L. Traktat o bicie monety 6.—

KOT STANISŁAW. Historia wychowania 12.—

MORAWSKI KAZIMIERZ. Rzym i Narody. Podbój Zachodu. Wschód i Żydzi 4.—

OSSENDOWSKI ANTONI FERDYNDAND. W ludzkiej i leśnej kniei 10.—

POWAŁSKI JAN. W słońcu powieść 4.—

REISS JÓZEF. Skrzypce 4.50

REYMONT Wł. St. Fermenty. 2 tomy („Pisma”, t. X—XI) 12.—

— Komedjantka („Pisma”, t. IX) 8.—

— Ostatni sejm Rzeczypospolitej, 1 cz. „Roku 1794” („Pisma”, t. XII) 8.—

SIENKIEWICZ HENRYK. Quo vadis, wyd. popularne 5.—

SKARB RZECZYPOSPOLITEJ. Praca zbiorowa pod redakcją Henryka Tenenbauma, z przedmową Ludwika Krzywickiego 6.—

TRETER MECYSŁAW. Zbiory państwowe w Zamku Królewskim w Warszawie, z 35 rycinami 1.60

WIEK XIX. Sto lat myśli polskiej. Zyciorysy, wyjątki, streszczenia. Tom IX 6.—

REDAKCJA: Złota nr. 8, m. 5, tel. 132-82, poniedziałki, środy i piątki od godz. 15—16. ADMINISTRACJA: Świętokrzyska 98 m. 5, tel. 223-04, codziennie, z wyjątkiem niedziel i świąt, od godz. 9—15. Konto czekowe nr. 8515.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Redaktor: MECYSŁAW GRYZDEWSKI
Wydawcy: ANTONI BORMAN i M. GRYZDEWSKI